

การประพันธ์ซิมโฟนิคโพเอม ซินโฟเนียสยามินทร์ สำหรับวงออร์เคสตรา Composing Symphonic Poem *Sinfonia Siamindra* for Orchestra

ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร¹
Narongrit Dhamabutra

บทคัดย่อ

บทประพันธ์ซินโฟเนียสยามินทร์ เป็นบทประพันธ์เพลงสำหรับวงออร์เคสตรา ประพันธ์โดยณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร ผู้ประพันธ์เพลงมีจุดประสงค์ที่ต้องการถ่ายทอดความเทิดทูน ความจงรักภักดี และความผูกพัน ระหว่าง พระมหากษัตริย์กับชาวสยามซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่อาณาจักรสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน บทประพันธ์ ซิมโฟเนียสยามินทร์เป็นบทประพันธ์ประเภทซิมโฟนิคโพเอมที่มีความยาวประมาณ 20 นาที ประกอบด้วยตอน ต่างๆ ทั้งหมด 4 ตอนและบทนำที่บรรเลงต่อเนื่องกันตามลำดับ ดังนี้ บทนำ, “The Kingdom,” “The Cosmopolitan Capital,” “The War,” และ “The City of Angels” ในการสร้าง บทประพันธ์ซินโฟเนียสยามินทร์นี้ ผู้ประพันธ์ ได้ใช้องค์ประกอบทางวัฒนธรรมดนตรีของไทยและองค์ประกอบ ทางวัฒนธรรมดนตรีเอเชีย มาผสมผสานกับ เทคนิคการประพันธ์ดนตรีร่วมสมัยตะวันตก โดยท่อนนำเป็นการนำเสนอทำนองพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นทำนองที่ สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้เป็นทำนองหลักของบทประพันธ์ และนำมาใช้ตลอดทั้งบทประพันธ์ด้วยวิธีไซคลิก (Cyclic construction) ตอนที่ 1 “The Kingdom” เป็นตอนที่แสดงถึงอาณาจักรแรกของชนชาติไทย คือ อาณาจักร สุโขทัย ที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอด ความสง่างามและความอุดมสมบูรณ์ของอาณาจักรที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นองค์ประมุข ดังพ้องประกอบลูก และได้นำทำนอง “ขับไม้บันเตาะว” ทำนองเก่าในสมัยสุโขทัยมาใช้ ตอนที่ 2 “The Cosmopolitan Capital” บรรยายความเป็นเมืองแห่งพหุวัฒนธรรมของอยุธยา ผ่านทางเสียงดนตรีของ ชุมชนต่าง ๆ ได้แก่ ญีปุ่น เปอร์เซีย จีน อินเดีย และยุโรป โดยได้มีการประยุกต์ใช้ทำนอง จังหวะ บันไดเสียง และ การเลียนเสียงของเครื่องดนตรีในวัฒนธรรมนั้น ๆ ตอนที่ 3 “The War” แสดงถึงสงครามที่เกิดจากการขยาย อำนาจและการปกป้องอธิปไตยของราชอาณาจักรไทย ที่ผู้ประพันธ์ใช้เทคนิคการประพันธ์ของแถว โน้ตสิบสองตัว (Twelve tone row) และเทคนิคการการซ้อนทำนอง (Stretto) ตอนสุดท้าย “The City of Angels” เป็นการ บรรยายภาพความงามงดงามเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานคร โดยใช้ถ่ายทอดความงามของ พระปรางค์แห่งวัดอรุณ ราชวราราม ซึ่งผู้ประพันธ์ได้นำเพลงบุหลันลอยเลื่อน ซึ่งเป็นเพลงพระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 2 มาใช้ บทประพันธ์ซินโฟเนียสยามินทร์จบลงด้วยส่วนโคดา ที่เป็นการนำเสนอทำนองพระมหากษัตริย์ อีกครั้ง เพื่อระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทย ทุกพระองค์

คำสำคัญ: การประพันธ์เพลงร่วมสมัย ซินโฟเนียสยามินทร์ ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร

¹ ศาสตราจารย์ ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

The *Sinfonia Siamindra*, a composition by Narongrit Damabutra, is a symphonic poem composed for the purpose of expressing the love, loyalty, and reverence of Siamese king and his people. The 20-minute composition is set in a four sections comprised of an introduction, “The Kingdom,” “The Cosmopolitan Capital,” “The War,” and “The City of Angels.” Musical materials of both Thai and Asian cultures are integrated with contemporary composition techniques to convey the long history of the Thai nation from Sukhothai to Rattanakosin. The introduction displays the main theme of the King that is enhanced throughout the composition through cyclical construction. The first section, “The Kingdom,” depicts the kingdom of Sukhothai where serenity and glory was magnified by the great kings who ruled the kingdom as a father-figure to their people. The ancient tune of the period, “Khab mai ban-dau,” recalls the image and atmosphere of the kingdom. The second section, “The Cosmopolitan Capital,” describes the inter-cultural communities of many foreigners residing in Ayutthaya: the Japanese, Persian, Chinese, Indian, and European. Musical materials of each culture including modes, rhythms, melodies, and instruments are modified through contemporary composition techniques to present the sound of the particular cultures. The section titled, “The War,” reveals the scene of the battlefield where the kings and their people protect the sovereignty of the nation. In this section, the techniques of twelve-tone row and stretto are imputed to array the austerity of unceasing war. Finally, “The City of Angels,” represents the capital city of Thailand, “Bangkok.” Here the glamorous image of Wat Arun, a temple lying on the bank of Chaopraya river, is illustrated through the lyrical melody, “Bulan loi-luean,” a composition of King Rama II. *Sinfonia Siamindra* concludes with the return of the main theme of the Kings.

Keywords: contemporary composition, *Sinfonia Siamindra*, Narongrit Dhamabutra

บทนำ

ซินโฟเนียสยามินทร์ เป็นบทประพันธ์เพลงสำหรับวงออร์เคสตราที่ถ่ายทอดความเทิดทูน ความจงรักภักดี และความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์กับชาวสยามซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ซินโฟเนียสยามินทร์บรรเลงครั้งแรกในการแสดงคอนเสิร์ตเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 อำนวยเพลงโดย Charles Olivieri-Munroe โดยวงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพ (Royal Bangkok Symphony Orchestra) เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ซิมโฟนิคโพเอ็มมาแล้วหลายบท โดยแต่ละบทจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป และผู้ประพันธ์จะใช้คำว่าซินโฟเนีย (Sinfonia) สำหรับซิมโฟนิคโพเอ็มบางบท ซึ่งในที่นี้ผู้ประพันธ์หมายถึง “บทเพลงสำหรับวงออร์เคสตรา” ซิมโฟนิคโพเอ็มขนาดใหญ่ที่ผู้ประพันธ์ประพันธ์มาแล้วจนถึงปี พ.ศ. 2561 มีดังต่อไปนี้

ซินโฟเนียจามจุรี (Sinfonia Jamjuree)

ความยาว 15 นาที

ซินโฟเนียอยุธยา (Sinfonia Ayutthaya)

ความยาว 18 นาที

ซินโฟเนียจกรี (Sinfonia Chakri)

ความยาว 14 นาที

ซินโฟเนียสุวรรณภูมิ (Sinfonia Suvanabhumi)

ความยาว 22 นาที

(นับเป็นซินโฟนีหมายเลข 2 ของผู้ประพันธ์)

ตามรอยเท้าพ่อ (Le pas de mon Père)

ความยาว 23 นาที

ดิเอ็มไพร์ (The Empires)

ความยาว 20 นาที

ซินโฟเนียสยามินทร์เป็นซินโฟนิคโพเอ็มที่มีความยาวประมาณ 20 นาที ประกอบด้วยตอนต่างๆ ที่บรรเลงต่อเนื่องกันดังต่อไปนี้

บทนำ

ห้องที่ 1-14 ศูนย์กลางเสียง E

ตอนที่ 1 “The Kingdom”

ห้องที่ 15-63 ศูนย์กลางเสียง A $\flat$ -D $\flat$ -E

ตอนที่ 2 “The Cosmopolitan Capital”

ห้องที่ 64-225 ศูนย์กลางเสียง A-B $\flat$ -E-C-E

ตอนที่ 3 “The War”

ห้องที่ 226-341 ศูนย์กลางเสียง C-C $\sharp$ -A-G-C-E $\flat$

ตอนที่ 4 “The City of Angel”

ห้องที่ 342-387 ศูนย์กลางเสียง D-A $\flat$ -D

เนื้อหา

บทนำ บทเพลงเริ่มต้นด้วยทำนองพระมหากษัตริย์ ทำนองนี้มีความยาว 6 ห้อง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประโยคย่อย 2 ประโยคเท่า ๆ กัน ทำนองพระมหากษัตริย์ถือเป็นทำนองหลักของซินโฟเนียสยามินทร์ การเสนอครั้งแรกของทำนองนี้บรรเลงด้วยวงออร์เคสตราเต็มวง ผู้ประพันธ์เลือกใช้พื้นผิวโฮโมโฟนีแบบขับร้องประสานเสียง (Choral homophonic texture) พื้นผิวในลักษณะนี้หมายถึงพื้นผิวที่ลีลาจังหวะของแนวเสียงต่าง ๆ ดำเนินไปแบบเดียวกันประการการเขียนเสียงประสานแบบขับร้องประสานเสียง ทั้งนี้ก็เพื่อความสง่างามและยิ่งใหญ่ของทำนองพระมหากษัตริย์ เช่นเดียวกันกับบทเพลงอื่น ๆ ของผู้ประพันธ์ที่จะใช้เทคนิคไซคลิก (Cyclic) ทำนองไซคลิกนี้จะทำหน้าที่เชื่อมโยงตอนต่าง ๆ ของบทเพลงให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด (ตัวอย่างที่ 1)

ตัวอย่างที่ 1 ทำนองพระมหากษัตริย์ (ห้องที่ 1-6)

Maestoso $\text{♩} = 63$

The musical score shows the first six measures of the King's Theme. It is written for a brass ensemble consisting of Horns 1,2 and 3,4; Trumpets 1,2 and 3; and Trombones 1,2 and 3 + Tuba. The key signature has one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4. The tempo marking is 'Maestoso' with a quarter note equal to 63 beats per minute. The music is characterized by a strong, rhythmic theme played in a homophonic texture by the brass instruments.

ในช่วงท้ายของบทนำผู้ประพันธ์ได้สร้างสีสันของเสียงที่ฟังดูกลับประจุกการนำผู้ฟังผ่านห้วงเวลาย้อนไปสู่อดีตเมื่อ 700 ปีที่แล้ว ห้องที่ 8-14 จัดว่าเป็นช่วงที่ผู้ประพันธ์ได้สร้างเสียงดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งเป็นการต่อยอดความคิดที่ได้สะสมประสบการณ์มาเป็นระยะเวลานาน ผู้ประพันธ์ให้บทบาทสำคัญกับเครื่องตีโดยเน้นที่การบรรเลงแบบกระจายคอร์ด ขณะที่เครื่องสายบรรเลงแบบต่อเนื่อง (Portamento) (ตัวอย่างที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 การเรียบเรียงเสียงวงดนตรีช่วงท้ายบทนำ (ห้องที่ 12-14)

The musical score for Example 2, measures 12-14, is a complex orchestral arrangement. It features a full orchestra with the following instruments: Piccolo, Flute, Clarinet, Bassoon, Timpani, Percussion I, Vibraphone, Glockenspiel, Chimes, Harp, Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 4/4. The score shows a complex texture with many overlapping lines. Dynamics include p (piano), mp (mezzo-piano), and ppp (pianissimo). The string section (Violins, Viola, Cello, and Double Bass) is marked 'unis' (unison) and 'gliss.' (glissando). The woodwinds and harp play sustained chords and moving lines. The percussion section provides a rhythmic foundation with timpani and various percussion instruments.

ช่วงห้องที่ 31-43 เป็นช่วงเชื่อมต่อที่ผู้ประพันธ์พัฒนามาจากช่วงแรกของตอน แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนในหลายๆ จุด ที่เห็นได้ชัดก็คือการเดี่ยวเครื่องดนตรีในช่วงแรก (ห้องที่ 15-30) มาเป็นการบรรเลงเต็มวง โดยทำนองสุโขทัยจะอยู่ที่แนวไวโอลินและกลุ่มเครื่องลมไม้ ขณะที่โมทิฟ A ก็ยังเป็นกลุ่มโน้ตที่มีความสัมพันธ์ในฐานะเป็นโน้ตหลักของแนวประกอบ จากนั้นดนตรีจะเร่งขึ้นด้วยการใช้เทคนิคการย่อจากเข็บบีสองชั้นมาเป็นเข็บบีสองชั้น (ห้องที่ 41-43)

จุดยอดของตอนปรากฏขึ้นที่ห้อง 44-45 ผู้ประพันธ์นำเสนอทำนองพระมหากษัตริย์อีกครั้งหนึ่งด้วยวงออร์เคสตราทั้งวง เครื่องสายและเครื่องลมไม้บรรเลงแนวนำ ขณะที่กลุ่มเครื่องทองเหลืองรับหน้าที่บรรเลงแนวทำนองสอดประสาน การนำเสนอลักษณะนี้ทำให้ทำนองพระมหากษัตริย์มีมิติและฟังดูสง่างามมากขึ้น ประดุจबारมีของพระมหากษัตริย์ที่อำนาจให้อาณาจักรมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ผู้ประพันธ์ยังได้ซ้ำทำนองพระมหากษัตริย์อีกครั้งหนึ่ง แต่ได้เปลี่ยนบุคลิกของทำนอง จากยิ่งใหญ่สง่างามให้เป็นทำนองที่ดูอบอุ่น ไวโอลินทำหน้าที่บรรเลงแนวนำ ส่วนฮาร์ปทำหน้าที่บรรเลงประกอบโดยใช้การกระจายคอร์ด ก่อนจะจบตอน คลาริเน็ต 2 ตัวบรรเลงส่วนแรกจากทำนองพระมหากษัตริย์ด้วยการทาบขึ้นคู่สามเสียงเหมือนเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์ที่มีต่อประชาชนเสมอมา

ตอนที่ 2 “The Cosmopolitan Capital”

ตอน “The Cosmopolitan Capital” มีแนวคิดสำคัญก็คือต้องการบรรยายภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมของกรุงศรีอยุธยาในอดีต และบทบาทสำคัญของพระมหากษัตริย์ที่ทำให้ราชธานีแห่งนี้กลายเป็นเมืองที่มีการติดต่อกับต่างชาติอย่างคึกคัก ในแง่ของการประพันธ์ ตอนที่ 2 นี้ว่ามีความหลากหลายทางด้านวัตถุดิบทางดนตรีมากเป็นพิเศษ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการนำเอาลักษณะของบทเพลงคาแรกเตอร์ (Character piece) มาใส่ในตอนนี้ ซึ่งนับเป็นการประดิษฐ์สังคีตลักษณะในแบบเฉพาะตัวของชินโฟเนียสยามินทร์ รูปแบบบทเพลงคาแรกเตอร์นี้ ผู้ประพันธ์ได้เคยใช้มาแล้วกับหลาย ๆ บทเพลง ตัวอย่างเช่น “จิตวิญญาณแห่งอาเซียน” สำหรับวงเปียโนควินเทต (Spirits of ASEAN) และบทเพลงสำหรับเดี่ยวเครื่องดนตรีอื่น ๆ ของผู้ประพันธ์

บทเพลงคาแรกเตอร์ที่ใช้ในตอน “The Cosmopolitan Capital” ประกอบด้วยบทเพลงขนาดสั้นบรรเลงต่อเนื่องกันไปดังต่อไปนี้

1. The Japanese (ห้องที่ 64-90) ศูนย์กลางเสียง A
2. The Persians (ห้องที่ 91-158) ศูนย์กลางเสียง Bb
3. The Chinese (ห้องที่ 159-182) ศูนย์กลางเสียง E
4. The Indians (ห้องที่ 183-202) ศูนย์กลางเสียง E
5. The Europeans (ห้องที่ 203-225) ศูนย์กลางเสียง E

บทเพลง The Japanese บรรยายภาพหมู่บ้านญี่ปุ่นที่อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งถือว่าเป็นชุมชนใหญ่ ผู้ประพันธ์ดัดแปลงทำนองเพลง “โทเรียนเซะ” (Toryanse) มาเป็นพื้นฐานในการประพันธ์ นอกจากนั้นผู้ประพันธ์ยังได้ใช้การติดของเครื่องสายแทนเสียงของเครื่องดนตรีญี่ปุ่นได้แก่ “ซามิเซ็ง” (Shamisen) ส่วนฮาร์ปและเครื่องดนตรีจะบรรเลงการกระจายคอร์ดเพื่อเสริมสีสันของบทเพลงให้มีความงดงาม (ตัวอย่างที่ 4)

ตัวอย่างที่ 4 การใช้เพลง “โทร์ยันเซะ” (ห้องที่ 64-68)

(The Japanese)
64 Allegretto ♩ = 106

บทเพลง “The Persians” มีบรรยากาศที่สนุกสนาน ลักษณะเด่นของเพลงนี้คือลีลาจังหวะที่ไม่สมมาตร (Asymetrical rhythm) ซึ่งในที่นี้เครื่องหมายกำหนดจังหวะจะสลับกันระหว่าง 3/4 และ 3/8 ซึ่งทั้ง 2 เครื่องหมายนี้จะใช้โน้ตเข้บทหนึ่งชั้นทำหน้าที่เป็นโน้ตที่มีค่าจังหวะร่วมกัน ส่วนบันไดเสียงที่ใช้จะเป็นบันไดเสียงที่ผสมกันระหว่าง Bb เมเจอร์และ Bb ฮาร์โมนิกไมเนอร์ บันไดเสียงนี้เป็นที่รู้จักกันว่า “Maqam Shawq Afza” บันไดเสียงนี้ประกอบด้วยโน้ตดังต่อไปนี้ Bb C D Eb F Gb A Bb เครื่องตีจะมีบทบาทมากเป็นพิเศษในบทเพลงนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแทมโบริน กลองสแนร์ และไซโลโฟน (ตัวอย่างที่ 5)

ตัวอย่างที่ 5 ลักษณะจังหวะที่ไม่สมมาตรและบันไดเสียง “Maqam Shawq Afza” (ห้องที่ 91-96)

(The Persians)
91 Allegro Vivace ♩ = 132

The image shows a musical score for a piece titled "(The Persians)" starting at measure 91. The tempo is "Allegro Vivace" with a metronome marking of ♩ = 132. The score is written for a full orchestra, including Piccolo (Picc.), Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.), Bassoon (Bsn.), Violin I (Vln. I), Violin II (Vln. II), Viola (Vla.), Violoncello (Vc.), and Contrabass (Cb.). The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The music features complex, non-symmetrical rhythms and a specific melodic scale (Maqam Shawq Afza). Dynamics include forte (f) and piano (p). Performance instructions like "pizz." (pizzicato) and "arco" (arco) are present for the strings. The score is marked with measure numbers 91 through 96.

บทเพลง “The Chinese” กล่าวถึงชุมชนของชาวจีนที่อาศัยอยู่ในราชธานี บทเพลงนี้เริ่มต้นช่วงที่ 1 ด้วย คาเดนซา (Cadenza) ของฮาร์ปและฟลูต (ห้องที่ 159-167) ฮาร์ปจะมีช่วงที่ให้รูตสลาย (Glissando) อย่างอิสระ ขณะเดียวกันเครื่องสายก็เล่นประกอด้วยการเอื้อน (Portamento) ส่วนการประสานเสียงของช่วงนี้ผู้ประพันธ์ เลือกใช้คอร์ดขึ้นคู่ห้าเรียงซ้อน (Quintal chord) จากนั้นระหว่างห้องที่ 166-167 จะเป็นคาเดนซาของฟลูตที่จะ ใช้โน้ตเสี้ยวเสียง (Quarter tone) เพื่อให้สำเนียงดนตรีคล้ายคลึงกับขลุ่ยจีน (Dizi) (ตัวอย่างที่ 6)

ตัวอย่างที่ 6 คาเดนซาในบทเพลง “The Chinese” (ห้องที่ 161-167)

ช่วงที่ 2 ของ “The Chinese” เป็นการบรรเลงเพลงในลีลาแบบจีน ทำนองหลักอยู่ที่ไวโอลิน 1 และ 2 ช่วงนี้มีการประสานเสียงที่ฟังดูอบอุ่น เครื่องสายยังคงใช้เทคนิคการเอื้อน ขณะเดียวกันฮาร์ปบรรเลงประกอบด้วยพื้นผิวแบบเอเทโรโฟนี

บทเพลง “The Indians” มีโครงสร้างเป็นสังคีตลักษณะแบบสามตอนย้อนกลับขนาดสั้น ช่วงที่ 1 มีความยาวเพียง 5 ห้อง (ห้องที่ 183-187) ดังนั้นจึงทำหน้าที่เป็นเสมือนกับบทนำ ช่วงที่ 2 (ห้องที่ 188-197) ทำหน้าที่เป็นช่วงหลักของบทเพลง ส่วนช่วงย้อนกลับของตอนที่ 1 (ห้องที่ 198-202) ทำหน้าที่เป็นโคดาของบทเพลง สิ่งที่น่าสนใจในบทเพลงนี้คือช่วงที่ 2 ของเพลง ซึ่งผู้ประพันธ์ได้พยายามจำลองเสียงของกลองทาบลา (Tabla) ซึ่งเป็นกลองของอินเดียที่ปกติจะใช้คู่กันสองใบ ในที่นี้ผู้ประพันธ์กำหนดให้ ผู้เล่นเครื่องสายเสียงกลาง-ต่ำซึ่งได้แก่ วิโอลา เซลโล และเบสตีที่ตัวเครื่องดนตรีด้วยการใช้สื่อธิบายว่า “Randomly hit the body of the instrument” ผู้ประพันธ์ยังได้ประยุกต์ใช้โน้ตกลองเพื่อทำให้การตีตัวเครื่องดนตรีมีลีลาจังหวะผสมกันออกมาอย่างละเอียดมาก และผู้เล่นแต่ละคนก็มีอิสระในการกำหนดลีลาจังหวะที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองหลักในช่วงที่ 2 นี้ รับหน้าที่โดยโอโบเดี่ยวเพื่อเลียนเสียงของปี่เซไน (Shehnai) ซึ่งเป็นปี่ที่มีลึนคู่คล้ายคลึงกับโอโบ (ดูตัวอย่างที่ 7)

ตัวอย่างที่ 7 การใช้โอโบและเครื่องสายเพื่อเลียนเสียงปี่เชในและกลองทาบลา (ห้องที่ 188-193)

188 **Largo** $\text{♩} = 56$

Ob. *f* *mf*

Vla. randomly hit the body of the instruments.

Vc. randomly hit the body of the instruments.

Cb. randomly hit the body of the instruments.

บทเพลงคาแรคเตอร์บทสุดท้ายในตอน “The Cosmopolitan capital” ได้แก่บทเพลง “The Europeans” เนื่องจากในอดีต คนยุโรปได้เข้ามาค้าขายในกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมากและมีด้วยกันหลากหลายชาติ ได้แก่ โปรตุเกส ฮอลันดา ฝรั่งเศส ดังนั้นผู้ประพันธ์จำพยายามหาเอกลักษณ์ที่ร่วมกันของชาวยุโรป ในที่สุดก็ตัดสินใจที่จะใช้เพลงสวดเกรโกเรียน (Gregorian chant) มาเป็นพื้นฐานในการประพันธ์ ผู้ประพันธ์ได้คัดเลือกบทเพลงสวดเต เดอุม (Te Deum) มาใช้ อนึ่งเนื่องจากบทเพลงสวดเกรโกเรียนมีลีลาจังหวะที่ยืดหยุ่นมาก ดังนั้นจึงไม่สามารถจะบันทึกด้วยอัตราจังหวะปกติ ผู้ประพันธ์จึงต้องบันทึกโน้ตด้วยอัตราจังหวะที่ไม่สมมาตร เพื่อยังคงรักษาลีลาเดิมของบทเพลงเอาไว้ นอกจากนี้มิติของการประสานเสียง ผู้ประพันธ์ได้ประยุกต์การประสานเสียงแบบขนาดแน่วชั้นคู่สี่และชั้นคู่ห้า เพื่อเลียนแบบการขับร้องแบบ ออร์แกนุม (Organum) (ตัวอย่างที่ 8)

ตัวอย่างที่ 8 การใช้บทเพลงสวดเกรโกเรียนและการประสานเสียงแบบออร์แกนุม (ห้องที่ 203-209)

"The Europeans"
203 **Tranquillo** $\text{♩} = 63$

Cl. *mp* *p* 1.

Vln. I (Quasi Chant) *mp* *p* *mp*

Vln. II (Quasi Chant) *mp* *p* *mp*

Vla. *mp* *p* *mp*

Vc. *mp* *p* *mp*

Cb. *mp* *p* *mp*

ช่วงท้ายของตอน “The Cosmopolitan capital” (ห้องที่ 222-225) มีลักษณะพิเศษมาก กล่าวคือช่วงนี้จะเป็นเสมือนช่วงเชื่อมต่อไปสู่ตอน “The War” ซึ่งสื่อความหมายที่ราชธานีต้องร่วมมือร่วมใจกันต่อสู้กับข้าศึก ห้องที่ 222 ฮอร์นนำเสนอทำนองหลักจากตอน “The Kingdom” ซึ่งหมายถึงความสงบสุขของอาณาจักรที่กำลังจะเปลี่ยนไปในขณะที่สงครามกำลังจะเกิดขึ้น ส่วนสงครามนั้นก็สื่อความหมายด้วยการใช้ “โมทีฟสงคราม” ที่ส่วนจากแถวโน้ตสิบสองตัว (Twelve tone row) ซึ่งนำเสนอโดยไวโอลิน 1 อย่างแผ่วเบา ที่น่าสังเกตก็คือโมทีฟสงครามได้เข้ามาก่อนที่จะทำนองสุโขทัยจะบรรเลงจบ ดังนั้นจึงเป็นการใช้เทคนิคในลักษณะของการซ่อนทำนอง (Stretto) ซึ่งทำให้เกิดเสียงกระดังงาเป็นอย่างมาก (ตัวอย่างที่ 9)

ตัวอย่างที่ 9 การซ้อนทำนองระหว่างทำนองสุโขทัยและโมทีฟสงคราม (ห้องที่ 222-225)

ทำนองสุโขทัย

222 $\text{♩} = 66$

Hn. *mp* *mf* *p* *pp*

Vln. I *sul pont* *pp* *ord.*

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

โมทีฟสงคราม

ตอนที่ 3 “The War”

“The War” เป็นตอนที่ดุเดือดที่สุดในบทเพลงซินโฟนีสยามินทร์ ในตอนนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของพระมหากษัตริย์ในการเป็นผู้นำของกองทัพที่ต้องแสดงความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ ต่อสู้กับข้าศึกเพื่อรักษาเอกราชของชาติเอาไว้ ตอนนี้อย่างแบ่งออกเป็นช่วงย่อย ๆ ได้อีก 6 ช่วงที่บรรเลงต่อเนื่องกันไป ช่วงที่ 1 (226-237) โมทีฟสงครามได้ดำเนินต่อเนื่องเข้ามาตั้งแต่ช่วงเชื่อมต่อและก็ยังคงดำเนินต่อไปพร้อมกับการดัดแปลงทำนองสุโขทัยในแนวเชลโลและบาสซูน (ห้องที่ 229-237) จะสังเกตเห็นการใช้เทคนิคการเคลื่อนทำนองแบบถอยหลัง (Retrograde) ของโมทีฟสงครามในแนวไวโอลินที่ 2 ซึ่งจะเล่นประสานกันไปกับไวโอลินที่ 1 ที่บรรเลงโมทีฟสงครามที่ใช้แถวโน้ตสิบสองตัว อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการประยุกต์เทคนิคดนตรีสิบสองเสียง (Twelve tone technique) มาใช้ในบทประพันธ์นี้ได้ (ตัวอย่างที่ 10)

ตัวอย่างที่ 10 โมทิฟสงครามและการเคลื่อนไหวทำนองแบบถอยหลัง (ห้องที่ 234-237)

ช่วงที่ 2 ของ The War เริ่มต้นตั้งแต่ห้องที่ 238-255 มีความหลากหลายของโมทิฟที่ใช้ แต่โดยภาพรวมแล้วจะเป็นการใช้คอร์ดที่หนักแน่นในลีลาจังหวะซัดผสมผสานกับแนวทำนองในกลุ่มเครื่องลมไม้ คอร์ดเหล่านี้จะเสริมสีสันด้วยแอนวิล (Anvil) ซึ่งเป็นเครื่องตีประเภทโลหะ การใช้แอนวิลนี้ก็เพื่อสื่อถึงการประจัญบานของเหล่าทหารด้วยอาวุธโลหะ ได้แก่ ดาบ โล่ และลูกตุ้มโลหะ ส่วนทำนองของกลุ่มเครื่องลมไม้นั้นจะแสดงภาพของขบวนช้างม้าที่ใช้ในการทำศึกสงคราม ในช่วงที่ 3 เครื่องสายบรรเลงแบบแคนนอน (Canon) โดยไวโอลิน 1 และไวโอลิน 2 บรรเลงนำ ตามด้วยวิโอลาและเชลโลที่จะเข้ามาตามหลังอยู่ 3 จังหวะหลัก (ตัวอย่างที่ 11)

ตัวอย่างที่ 11 การบรรเลงแบบแคนนอน (ห้องที่ 256-259)

ห้องที่ 263-270 เป็นอีกช่วงหนึ่งที่น่าสนใจ นั่นก็คือผู้ประพันธ์ให้ความสำคัญกับเครื่องตีเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันก็ให้กลุ่มฮอว์นบรรเลงบางส่วนของทำนองสุโขทัย ขณะที่เครื่องสายบรรเลงโน้ตลากยาว (ตัวอย่างที่ 12)

ตัวอย่างที่ 12 ทำนองสุโขทัยบรรเลงท่ามกลางกลุ่มเครื่องตี (ห้องที่ 265-270)

ทำนองสุโขทัย

The musical score is for a piece titled "ทำนองสุโขทัย" (Mahidol Music Journal, Example 12). It is a Thai melody (ทำนองสุโขทัย) played by a group of instruments (ห้องที่ 265-270). The score includes staves for Hn (Horn), Tbn (Trumpet), Xyl (Xylophone), Vib (Vibraphone), Glock (Glockenspiel), B.D. (Bass Drum), Vln I (Violin I), Vln II (Violin II), Vla (Viola), Vc (Violoncello), and Cb (Contrabass). The melody is marked with dynamics like *p*, *ff*, and *cresc.*. The score is in 2/4 time and features a large watermark of Mahidol University.

ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อถึงการยกทัพเข้าประจัญบานกันด้วยเทคนิคการเรียบเรียงวงดนตรีหลายรูปแบบ
แบบหนึ่งก็คือการใช้ทิมปานีบรรเลงร่วมกับเชลโลและเบสเพื่อสื่อถึงการยิงของปืนใหญ่ ขณะที่กลุ่มเครื่องทองเหลือง
บรรเลงสนับสนุน (ห้องที่ 278-281) (ตัวอย่างที่ 13)

ตัวอย่างที่ 13 การใช้ทิมปานีร่วมกับเชลโลและเบส (ห้องที่ 278-281)

The image shows a musical score for measures 278-281. The score is written for a large ensemble, including Horns (Hn.), Trumpets (Tpt.), Trombones (Tbn.), Bass Trombone and Tuba (B. Tbn. + Tuba), Timpani (Timp.), Violins I and II (Vln. I, Vln. II), Viola (Vla.), Violoncello (Vc.), and Contrabass (Cb.). The score is in 4/4 time and features a variety of dynamics and articulations. The Timpani part is particularly prominent, with a strong rhythmic pattern. The strings provide a harmonic and rhythmic foundation. The score is marked with 'cresc. molto' and 'ff' (fortissimo) in several places, indicating a build-up in intensity. The measures are numbered 278, 279, 280, and 281 at the top of the staves.

ช่วงที่ 4 (ห้องที่ 282-302) เป็นช่วงที่ศูนย์กลางเสียง A มีความชัดเจนมาก โดยทิมปานีและเบสจะย้ำโน้ต โทนิคและโดมิแนนท์ ขณะที่กลุ่มเครื่องสายจะเล่นออสตินาโต (Ostinato) ที่หนักแน่น ผู้ประพันธ์ได้ประยุกต์ใช้ออสตินาโตที่มาจากดนตรีพม่าในกลุ่มเครื่องตีเพื่อแสดงให้เห็นถึงกองทัพของข้าศึกที่ประจันหน้ากันอยู่ (ตัวอย่างที่ 14)

ตัวอย่างที่ 14 ออสตินาโตจากดนตรีพม่าในกลุ่มเครื่องตี (ห้องที่ 282-285)

282

Xyl. *ff*

Vib. *ff*

Glock. *ff*
Glockenspiel
Chimes

Chim. *ff*

Vln. I *marc.*
ff

Vln. II *marc.*
ff

Vla. *marc.*
ff

Vc. *marc.*
ff

Cb. *ff*

ตอนท้ายของช่วงที่ 4 (ห้องที่ 296-302) เป็นการบรรยายภาพของกองทัพที่ค่อย ๆ ถอยร่นไปด้วยการใช้การเลียนแบบอิสระ โดยเริ่มจากกลุ่มเครื่องตีที่เปรียบเสมือนกองทัพที่ขณะที่กำลังรุกไล่ด้วยการใช้โน้ตสามพยางค์และโน้ตห้าพยางค์สอดสลับกับกลุ่มเครื่องลมไม้ที่ใช้รูปแบบการเลียนแบบอิสระ กล่าวคือเป็นรูปแบบของการเลียนที่มี การขยายส่วนจากเข็บบสองชั้นให้กลายเป็นโน้ตสามพยางค์เข็บบหนึ่งชั้น (ตัวอย่างที่ 15)

ตัวอย่างที่ 15 การเลียนแบบอิสระ (ห้องที่ 296-299)

296

Fl. *mf*

Ob. *mf*

Cl. *mf*

Bsn. *p*

Vib. *p* *mf*

Glock. *p* *mf*

Chim. *p* *mf*

ช่วงที่ 5 (ห้องที่ 303-329) ถือว่าเป็นจุดสำคัญที่สุดของซินโฟเนียยามินทร์ ในช่วงนี้ผู้ประพันธ์ได้สื่อถึงพระมหากษัตริย์ทรงกอบกู้เอกราชของชาติ และนำกองทัพของพระองค์ตีกองทัพของข้าศึกให้แตกพ่ายไป โดยดนตรีจะเริ่มจากการเล่นกระจายคอร์ดที่ตื่นเต้นเร้าใจจากกลุ่มเครื่องสายและเครื่องลมไม้ จากนั้นฮอว์นจะประกาศเอกราชด้วยทำนองพระมหากษัตริย์ท่ามกลางการสู้รบที่ดุเดือดที่สื่อความหมายด้วยการกระจายคอร์ดของโน้ตเข้บ็ตสองชั้นในกลุ่มเครื่องสาย (ตัวอย่างที่ 16)

ตัวอย่างที่ 16 ทำนองพระมหากษัตริย์และแนวประกอบ (ห้องที่ 313-316)

ตอนท้ายของช่วงที่ 5 เป็นการไล่บันไดเสียงลงอย่างรวดเร็วของกลุ่มเครื่องลมไม้ที่แสดงให้เห็นถึงการถอยร่นของกองทัพข้าศึก อนึ่งผู้ประพันธ์ได้รับแรงบันดาลใจจากบทเพลง “1812 Overture” ของไชคอฟสกีที่มีการใช้การสื่อความหมายที่คล้ายคลึงกัน

บทเพลงได้ดำเนินมาถึงช่วงที่ 6 ของ “The War” ซึ่งถือว่าเป็นช่วงพักเพื่อเตรียมตัวก่อนจะเข้าไปสู่ตอนที่ 4 “The City of Angels” ทริมเปตบรรเลงทำนองที่มีขึ้นคู่สามเสียง (Tritone) หรือขึ้นคู่สี่ออกเมเนต ขณะที่ยุณย์กลางเสียงคือโน้ต Eb ทั้งนี้เพื่อเป็นการนำดนตรีเคลื่อนที่เข้าหาศูนย์กลางเสียงหลักของตอนที่ 4 ซึ่งคือโน้ต D ในแง่ของการสื่อความหมายของช่วงนี้คือ เมื่อสงครามของการประกาศอิสรภาพสิ้นสุดลง ประเทศชาติก็ก้าวหน้าเข้าสู่ความรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่ง

ในภาพรวมของตอนที่ 3 นี้ เป็นตอนที่มีเสียงกระดังงามากที่สุด และผู้ประพันธ์ยังได้ประยุกต์ใช้เทคนิคของดนตรีสิบสองเสียงมาใช้ในตอนนี้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม “The War” ก็ยังคงเป็นตอนที่จัดอยู่ในระบบอิงกฏแจเสียง (Tonality) ที่เป็นดังนี้เพราะผู้ประพันธ์กำหนดศูนย์กลางเสียงเอาไว้อย่างชัดเจน ขณะที่โน้ตโครมาติกอื่น ๆ เป็นเพียงโน้ตจรที่ดำเนินแบบโน้ตนอกคอร์ดทั้งสิ้น

ตอนที่ 4 “The City of Angels”

ตอนที่ 4 มีชื่อว่า “The City of Angels” ซึ่งในการแสดงรอบปฐมทัศน์ของซินโฟเนียยามินทร์ตอนที่ 4 นี้ใช้ชื่อว่า “รัตนโกสินทร์” แต่ผู้ประพันธ์ได้เปลี่ยนแปลงเพราะรู้สึกว่าการใช้ชื่อ “The City of Angels” จะสื่อความหมายของราชธานีในปัจจุบันได้ชัดเจนกว่า ตอนที่ 4 เข้ามาพร้อมกับเสียงคอร์ด D เมเจอร์ที่อบอุ่นมากที่สุดด้วยการบรรเลงทำนองหลักของไวโอลิน 1 และไวโอลิน 2 ที่ดัดแปลงมาจากเพลงบุหลันลอยเลื่อน เหตุที่ผู้ประพันธ์ใช้ทำนองเพลงนี้มาเป็นพื้นฐานก็เพราะตอนที่ 4 นี้กล่าวถึงความเจริญรุ่งเรืองของราชธานีที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งก็คือกรุงเทพมหานคร

ผู้ประพันธ์คิดถึงสัญลักษณ์ของราชธานีแห่งนี้อยู่เป็นเวลานาน ในที่สุดก็พอใจกับพระปรางค์แห่งวัดอรุณราชวราราม ซึ่งถือเป็นสถานที่ที่รู้จักกันดีของกรุงเทพมหานคร ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ พระปรางค์องค์นี้ได้บูรณะขึ้นในรัชสมัยของรัชกาลที่ 2 ผู้ประพันธ์จึงได้นำเอาส่วนหนึ่งของเพลงบุหลันลอยเลื่อนซึ่งเป็นเพลงพระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่านมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงพระปรางค์แห่งวัดอรุณฯ

ในการสร้างสีสันของทำนองในตอนนี้ ผู้ประพันธ์ต้องการแสดงถึงความสุขของประชาชนที่อยู่ภายใต้ร่มพระบารมีของสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงใช้ช่วงเสียงกลาง-ต่ำของไวโอลินพร้อมกับแนวทำนองรองที่สอดสลับเข้ามาสร้างความงดงามโดยบาซูนและฮอ른 (ตัวอย่างที่ 17)

ตัวอย่างที่ 17 ทำนองหลักของตอนที่ 4 ที่ดัดแปลงจากเพลงบุหลันลอยเลื่อน (ห้องที่ 342-349)

"The City of Angels"

342 Adagietto ♩ = 63

Bsn. *mp* *mf* *mf*

Hn. *mp* *mp* *mf*

Hn. *mp* *mp* *mf*

Vln. I *mf molto espress.* *f* *f*

Vln. II *mf molto espress.* *f* *f*

Vla. *mp* *f* *f*

Vc. *mp* *f* *f*

Cb. *mp* *f*

ผู้ประพันธ์เสนอทำนองหลักนี้อีกครั้งในห้องที่ 365-375 โดยการนำเสนอทำนองครั้งที่ 2 นี้ มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการได้แก่การเปลี่ยนศูนย์กลางเสียงมาอยู่ที่โน้ต Ab และการเรียบเรียงเสียงวงดนตรีใหม่ (มีการเสนอส่วนหนึ่งจากทำนองพระมหากษัตริย์ด้วยฮอ른 เพื่อระลึกถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ในการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับอาณาจักร (ห้องที่ 373-374) และในช่วงท้ายของตอนที่ 4 นี้ก็เป็นโคดาของซินโฟนีเนียสยามินทร์ มีความยาว 12 ห้อง (ห้องที่ 376-387) ทำนองสุโขทัยก็ย้อนกลับเข้ามาในแนวทอมนโบนก่อนที่ทำนองเพลงจะจบลงด้วยการเสนอทำนองพระมหากษัตริย์ในกลุ่มทอมนเปิดอย่างกึกก้องและสง่างามที่สุดท่ามกลางโน้ตเทรโมโลจากกลุ่มเครื่องสาย (ตัวอย่าง 18)

ตัวอย่างที่ 18 การเสนอทำนองพระมหากษัตริย์ในโคดา (ห้องที่ 380-384)

Maestoso ♩ = 63

380 a.2

บทสรุป

บทเพลงซินโฟเนียสยามินทร์ นับว่าเป็นงานซิมโฟนิคโพเอ็มที่ผู้ประพันธ์ได้ทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการประพันธ์ เป็นงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในทุก ๆ มิติ ได้แก่ ทำนอง เสียงประสาน จังหวะ สังกัดลักษณะ และการเรียบเรียงเสียงสำหรับวงดนตรี ผู้ประพันธ์เชื่อมั่นว่างานชิ้นนี้เป็นงานที่มีมาตรฐานในระดับสากลที่สามารถนำไปบรรเลงด้วยวงออร์เคสตราได้ ๆ ก็ได้ทั่วโลก และหวังว่าจะเป็นงานที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับนักประพันธ์เพลงอื่น ๆ ได้ศึกษาต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- Koskoff, Ellen. *The Concise Garland Encyclopedia of World Music*. New York: Routledge, 2008.
- Lau, Frederick. *Music in China: Experiencing Music, Expressing Culture*. New York: Oxford University Press, 2008.
- Miller, Terry E., and Sean Williams. *The Garland Handbook of Southeast Asian Music*. New York: Routledge, 2008.
- Ruckert, George. *Music in North India: Experiencing Music, Expressing Culture*. New York: Oxford University Press, 2004.
- Wade, Bonnie C. *Music in Japan: Experiencing Music, Expressing Culture*. New York: Oxford University Press, 2005.

